



# ՕՐԱԹԵՐԹ

ԳԻՆ 10 ՓՐՅ

ԱՍԻԱ կը հասարակութի պահանջը փոքր գիրքով եւ հատը 10 փարպ:

ԱՍԻԱ արեւմտեան գիտն է մէկ Օսմանեան ուկրկանիկ Գաւառաց թղթատարութեան ծախքը ստորագրին փրպէ Լրագրոյս Կերպարեալ նամակը պէտք է ուզել « Յ. Խան ճեան » հասցէով որոյ անվարները չեն ընդունուիր:

ԱՍԻԱԿԻՆ ՏՈՒՐ 1873 թ. 7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1873 Ն. Տ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 19 թ. 153

## ԱԶԳԱՅԻՆ

### ԴՈՒՍՓԱԿ ՆԻՍՏ

(Երեսնամեակէն է Վերջ 8-րդ 152)

Բայց դու իրաւունք ալ ունիս եւ արգարութիւն չէ որ ամեն թերու թիւները ըսեմ եւ իրաւունքդ քօղարկեմ:

Երեսնամեակէն ըլլալուս համար ծեծ ուտելու էի կրնես, իրաւունք է այս եւ ես քայլ մ'առ յառաջ ելլելով կը յաւելում թէ երեսնամեակ ըլլալուս համար մանաւանդ ծեծ ուտելու էիր, եւ եթէ կուզես յարգուելու այլ էիր, ինչպէս որ միշտ յարգուած ես եւ յաւիտեան ալ պիտի յարգուիս:

Հապա ինչպէ՞ ջրհեղեղները բեր ունեւ էին որ պակս ծեծեն:

Այնպիսի կամեալ մ'է այդ որ ոչ միայն հերքելու համար զօրութիւնս տեր չունիմ ձեռքս, այլ նոյն իսկ հաւատարմութիւնս ալ ունիմ:

Դաւադիրներ կամ անխորհուրդ բարեկամներ թերեւս թելադրած են այդ ողորմելի արարածները որ դան եւ իրօք հակապատրիարքեան կուսակցութիւնը ծեծեն, կամ թերեւս սոսկ կասկած մ'է որ հաւանական չէ:

Դաւադիրները ըսի, այս դաւադրութիւնը պատրիարքեան կուսակցութիւնը:

(1) Այս քողերուն ոչ չաղբութիւն քննել պէտք է, մեծ յօդուածագիրն կը խոստովանի թէ երեսնամեակները ծեծելու համար մարդիկ բերուած են, բայց բերող դաւադիրներուն անունը կը խնայէ տալ. բայց մեզ պէտք եղած բանը բերողին պիւրջաբը չէ, այլ բերուած ըլլալն է, զի հաւակցութեան թէ բերողն ո՞վ է:

ցումեան համար չըսի, (1) ինչ որ ակնարկել ուզեցի երեսնամեակն մը արժանաւայել իմաստութեամբ, խորհնցեք եւ լաւ հասկցեք, սոսկալի բառ մ'է այս, անբունք մ'է, եւ այս անդունդը փորելու բքի մի ըլլաք:

Կամ եթէ այս չէ, եւ մեր տեսութիւնը շատ հեռուն տարած պիտի ըլլանք այս երթադրութեամբ, ուրեմն հաւանականն այն է որ Ս. Պատրիարքի անխորհուրդ բարեկամները թելադրած են դատնք որ բարեկամութեան անելի չարիք եւ յաղթութեան անելի պարտութիւն կենթադրէ:

(1) Այս խեղճերը չեն յիշեր բնաւ որ տկնթարթի մը միջ հասարակաց կարծիքը հակառակ քաղաքական ժողովոյ գոյացմով բանը ոչ այլ ինչ էր, այլ միայն յուսի 31 յիշեպքը:

Եւ ինչ տարբերութիւն կայ յուսի 31 ի եւ արդի քաղաքականութեան մէջ. այն պատճառը որ հասարակաց կարծիքը անոր հեղինակին դէմ դրը գրուեց, մի եւ նոյն պատճառը միթէ անբաւական է մի եւ նոյն արդիւնքը յառաջ բերելու. եւ ո՞վ է այն որ հակառակ հասարակաց կարծեաց պաշտօնէութիւն պիտի վարէ. Նաթոլէոն Գէն չորա որովորդ է այդ միթէ:

Թող լաւ ի միտ առնուն այս կէտը եւ հակառակ իրենց նպատակին չը գործեն եթէ իրօք գործելու մէջ են:

(1) Բիշ մը վերը « Պատրիարքեան կուսակցութեան համար չըսի » կըսէ, բայց հոս կը խոստովանի թէ Ս. Պատրիարքին անխորհուրդ բարեկամները բերած են ջրհեղեղները: Ստույգը Ստույգ մէկը փնտրելն անանկ յօդուածագիր մը:

Սակայն դու, ստորագրող երեսնամեակն, հաճութեամբ կարդալովդ հանդերձ սոյն այս միջանկեալ արդարութիւնը անհամբերութեամբ կըս պատես գիտնալ թէ ինչ ընելու էիր այս սոսառնակեաց պակ, որպէս զի օրինաւոր եւ արդար եւ միանգամայն դարման եղած ըլլար. ահա այս ալ ըսեմ:

Դու երեսնամեակեան հանրագրութիւն մը ընելու, բայց բոլորովին տարբեր իմաստով, եւ որուն իմաստը պէտք էր ըլլալ:

Յետեւապէս է ֆէնտի, ինչպէս ժողովոյ վերջին նստին ունեցողը հանդիսացողաց միջ մէկ քանի ջրհեղեղներ տեսնուեցան, որք սպառնական դիրք մ'առած էին ժողովուն անդամը զմեզ դէմ. ուստի կը խնդրեմք որ այս անտեղութիւնը բառնալու համար անմիջական անօրէնութիւն մ'ընել բարեհաճիք, որպէս զի ժողովոյն ազատութիւնը կասկածի չեն թարկի եւ ալլն:

Ստով դուք պղքունք մը պաշտպանած սխալ ըլլալիք որ անվարանքնելի էր, եւ ոչ թէ միջոց մ'առաջարկած որ վիճաբանութեան ենթարդ:

(1) Ըսել կուզէ թէ ժողովուրդը ոստիկանութեամբ չըջարկուելու դիմումը զօրութեամբ ժողով ընել: Այս միջոցը ուրիշ զեղծական երեսնամեակն ար առաջարկած են անոր համար որ ի վերջոյ ժողովուրդը այդ երեսնամեակն դէմ հանելու դիւրութիւն եւ պատճառ ունենան. բայց օրինաւորապէս այս մասին խելացի բիթելով այս պիտի ծուղակի մը մէջ չը բռնուէ:

Եւ ինչպէս զմեզ պէտք է ընել:

կել անհրաժեշտ է, վասն զի իրաւանց մասն կը պարտենակէ իր մէջ, (այս առթիւ նաեւ չենք կրնար չը զարմանալ թէ դիւանն ինչպէս կը վկայէ անոր օրինաւորութիւնը, ասի արդարեւ հանելուկ մ'է) :

Ահա այսպէս պարտաւոր պիտի գտնուէր դիւանը եւ միտնդամայն իր զգուշութեան միջոցները ձեռք առնէր եւ այդ տեսակ անվտանգութիւն անձանց ժողովին ունիւղրութեանը չ'ընդունելու միջոցը խորհէր, որով թէ երեւոյթանայ ճշտութեւ պատկերացիւն եւ թէ ժողովը եւս ինքնապիտոյթիւն

հիշէր իրարմարտերու յաւաքի զորք ծած պալատութիւնը ինքը կը տնօրէնէր իր զորքը արդիւն ապա ընկալաւ անհաւանական շէնք եւ թաղութիւնը : Արդ ինչպէս որ արդարութիւնն ու օրէնքը կը պահանջէր նոյնպէս եւ ես կը հաւատայ որ դիւանն ու Ս. Պատրիարքը արդէն խիստին խորհելով ներկայ պալատի մէջ ալ ասկէ տարբեր միջոց մը կը պիտի ընտրեն եւ դու ալ քու սրբալիք քայլով ճանկելով սիտի բարեհաճութեամբ նիստին ներկայ գրաւողներու, եթէ քու խնդրանացդ հաւանակ դուրացի նիստ ալ տնօրէնուի, միայն թէ հանրագրութեանդ ոգին յարգուելով ան ճշտութեւ որ եւ է միջոցաւ արդիւնուի :

Բայց եթէ հակառակ այս արդար ուղիւնքութեան դարձեալ յամառեցաւ ու պիտի ելլէր ժողովոյն ներկայ չը գտնուելուդ վրայ, գիտե՞ա թէ ինչ է հետեւեալ քրքիրը : Երբորդ ի մի միջամտու թիւնն է անոր հետեւեալքը, եւ դու լաւ պիտեսթէ՞ս ո՞վ է այդ երբորդը եւ ինչպէս կը միջամտէ. քու ալ կամքդ այդ է, ոչ ոչ, եւ մինչեւ իսկ դու ալ հակառակած ես այս կամքը յառաջ վարողներուն դէմ. բայց ճշմարիտ կ'ըսեմ, այդ նպատակին ծառայողները չը կրցան եւ չը պիտի կրնային ալ իրենց նպատակին հասնել զորդո՞ւն այժմ հակառակ քու կամացդ կը փութացնեն, եւ թերեւս հոգդ չեն ընել : Եւս կ'ըսեմ որ կայ ասդին որ անկէ հոգովքնէ եւ որուն պէտք է դիտենք թէ ինչ ընելու է այսպիսի նպատակին մասին : Երբ կը տեսնես որ խելացի անաշտողներդ անխոհեմութեան կուտան դիւանը, որ քու իտալիք քակելու կը ծառայէ, քանի որ անոնք անուտէր խոհեմութիւնը ձեռք առ ու դիւանը առաջնորդէ, երբ կը տեսնես որ անոնք իրենց սխալ

որոշողութեանցը մէջ անդրդուելի կը կենան, ու ժողովոյն մեծամասնութիւնը կը կաշկանդեն կամ իրենց բաւական ժողովոյն վրայ ճշտութեւ կը բանեցնեն (1), հինգ տասը հոգի միայն իր զարմացող քանակով երեսփոխանիդ եւ ըսէ իրեն, եւ առջիկ ինկիր որ ժողովը երթանք եւ ես դիւանը ճշտութեւ պիտի պահպանեմ, խօսէ՛ ազատ ինչ որ կը խորհնայ, վասն զի ոչ ոք չը պիտի բռնաբարէ դիւանը իր իրարմարտութեան մասնաւորաբար քու շուրջը պիտի պատենք. ասով անոր բացակայութեան պատճառը բարձած կ'ըլլայ, եւ եթէ դադարէր դիւանը մը չունի (ինչպէս որ կը հաւատամ թէ չունի պիտի հաճի քեզ. իսկ եթէ չը հաւանի իրաւամբ պէտք է որ վստահութիւնդ բաւեալ անկէ եւ ըսես իրեն «ճակա՞ ուրեմն տո՞ք հրաժարակալ նրդ» :

Ասանկով իւրաքանչիւր երկչոտ երեսփոխան իր շուրջը աղբային կամ մաւոր պահպան զօրքեր, պիտի ունենայ. աս կերպով երեսփոխանակաւ ժողովոյ տագնապը դու քու ձեռքովդ բարձած պիտի ըլլայ, եւ այս կերպով անպագայ հաւանական աղէտքը վանած պատի ըլլայ (1) :

Մեծ. Մ. Թադէոս Էֆէնտի Թէր իւան երեքշաբթի օրուան Մասիսի մէջ

(1) Ինչպէս որ կրնես զեղծական երեսփոխանք : Բ. Խ. (1) Եւս կ'ըսեմ աւելի աղէկ միջոց մ'ալ կայ որ կարծեմք Մեծ. նամակագրին գործին չէ եկած յայտնել, այն է քանի որ Մեծ. նամակագրին կը խոստովանի թէ ճշտութեւ բանեցնողներն ու ժողովը խանգարողներն Ս. Պատրիարքին անխոհեմ բարեկամներն են, եթէ Ս. Պատրիարքը կանչէ իր այդ բարեկամներն եւ պատուիրէ իրենց որ ես կենան ապօրինաւորութենէ եւ խանգարմունք չը պատճառեն, ամենայն ինչ կը լինայ ոչ ալ ժողովը դուրսի կամ զալած իսկ ընելու հարկ մը կ'ըլլայ. ըստ մեզ Մեծ. նամակագրին փոխանակ այսչափ երկար յօդուած մը գրելով մեզ զրկելու, եթէ միայն այս միջոցն առաջարկէր հրապարակաւ Ս. Պատրիարք չօր եւ կարենար ընդունել տալ. աւելի աղգօգուա կերպով վարուած կ'ըլլար, զի երեսփոխանական տագնապն ինքին բարձած կ'ըլլար : Զը մտնամք Մեծ. նամակագրին իմաց տալ որ այս տեսակ նամակներն Մասիսի զրկելու ըլլայ, անոր մէջ աւելի շատ ընթերցող կրնայ գտնուիլ : Բ. Խ.

նամակ մը հրապարակելով կըսէ թէ լոքսէմպոլիսի մէջ գումարուած ժողովոյն ներկայ գտնուած է, սակայն հո պայտօնէական դրութեան վրայ խօսք չէ եղած, այլ միայն Ս. Պատրիարք չօր եւ քաղ. ժողովոյն նկատմամբ խօսք եղած է :

Ինչպէս որ մեք նախընթաց թըւով մը յայտնած էինք թէ յիշեալ գումարման մէջ, երեք խնդրոց վրայ խօսուած է. Ս. պաշտօնէական դրութեան մը հաստատութեանը, Բ. Ս. Պատրիարքին իր պաշտօնին մէջ վերահաս տնօրէն եւ Գ. Գաղ. ժողովոյն տնօրէն եւ ուրիշ քաղ. ժողով չ'ընտրուելու խնդրոց վրայ : Մեծ. Թ. իւան Էֆէնտի տնօնցմէ առաջնոյն համար «Հոն այնպիսի խօսք չ'ըլլաւ» ըսելով լեւնուղղակի կերպով կը խոստովանի միւս երկու խնդրոց վրայ խօսուած ըլլան :

Ճշմարիտ է այս, որովհետեւ մեք ալ տնօրէնեցինք ի վերջոյ մեզ պատմող անձէն, որ Մեծ. Թադէոս Էֆէնտիի աղգականներէն մէկն ըլլալով քանի մը պատճառաւ տնօնացի ներկայութեանը պատմելով մեզ, թէ պաշտօնէական դրութեան խօսքը Մեծ. Թէր իւան Էֆէնտիի ներկայ գտնուած գումարմանը մէջ տեղի չէ ունեցած, այլ անկից երկու օր առաջ տեղի ունեցած է ուրիշ գումարման մը մէջ եւ երկարովի ճաբանութեան եւ թաղութեան մէջ խնդրին :

Եւս կ'ըսեմ որ Պէշիկեմաշի մէջ Մասիսի խմբագրին երեսփոխանութենէ արտաքուստ խնդրելու իմաստով լուրջագործ մը պատրաստուած ըլլալով տնօրէնութիւն կը հաւքո՞ւն :

Եւս կ'ըսեմ նաեւ իւսկիւ տար Սէրաֆ սրբի մէջ ալ իւսկիւ տարէն ընտրուած երեսփոխանի մը համար մի եւ նոյն ինչ մասնակ ուրիշ տնօրէնութեան մը կը հաւքուի : Զարմանալի է արդարեւ որ իրենք ժողովողական ծախելու ջանքոյդ ան ձանց դէմ այսպիսի ժողովողական քայլեր չ'ըլլան, որով կը հաստատուի թէ ժողովողութեւ քեզմարդը կը ճանչէ, բնիկով միայն ժողովողականութիւն ծախելու չը խաբուի : Եւս կ'ըսեմ նաեւ քանի որ իւսկիւ տար Սէրաֆ սրբի մէջ այս լուրջագործութեան տոնք իրեն ներկայացուին այս ծառայողներն :

իւր զարմանալի շիտակը թէ՛ Մա-  
սիս եւ Մեղրէի ինչպէս արձակ հա-  
մարձակ ժողովուրդը գրգռող յոգե-  
ուածներէն էր գրեթէ թէ՛ ինչպէս ժո-  
ղովրդի անհրաժեշտ կը կարգուէր որ ե-  
րեսփոխաններն դռնիսկ նիստը ընելու  
ատենն երթան չը թողուն, դռները  
խորտակեն եւ երեսփոխանաց գլուխ  
ները ճղեն: Հետեւեալ ար խոստ հա-  
ւանական է հաւատալ թէ՛ աստիճան  
ընկնայ թիւերը մեծ դրկեր Տղազ-  
րական Տեառութեան, որպէս զի կա-  
րենան խոստալի զատապարտութենէ:

Հայոց ազգը եթէ Սահմանադրա-  
կան ազգ է՝ որուն ազգայնոյս չու-  
նիմք մեք եւ եթէ պաշտօնեայք ան  
խրոսի համարաւոր իսկ ժողովուրդն  
համարաւոր է՝ ինչպէս որ է, իւրա-  
մեն պաշտօնեան զորքաւորութիւն  
ներն ինչպէս եւ պաշտօնեաներն հարկ  
անհամար է որ քննադատութենէ  
ազատ չըլլան:

Հայոց ազգը անհատներէ կը բաղ-  
կանայ, որոց մէջ չը կայ մէկը որ միւ-  
սէն աւելի ազգային իրաւունք մը կամ  
հեղինակութիւն մը ունենայ միւրերէն:  
մեր ազգին մէջ ոչ իշխանի, ցեղ, կայ  
ոչ դատարիցեղ, ոչ ժառանգականաց  
նախկանութիւն, հետեւեալ ազգա-  
յին իշխան իրաւունք եւ պարտք որ  
անի գործեր տալը իրաւունք ունեցողը  
միւր եւ նոյն իրաւունքն ու պարտքն  
ունի անեւ միջոցաւ որով. կուզէ՛ այդ  
միջոցաւորն աշխարհի բոլոր ծաղա-  
ւորաց եւ կայսերութեան հետ յարաբե-  
րութիւն ունենայ, կուզէ՛ աստիճանա-  
ւոր ըլլայ, եւ եթէ կուզէ՛ մինչեւ ամ  
պերը բարձրանայ, քանի որ Հայ է,  
իր տասը փարանոց ազգակցին հաւա-  
սարն է թոյլ տալու որ ինչ ինչ անի

Հայոց ազգութեան եւ անոր քա-  
ղաքական կեանքին վեհապետն ու  
պաշտպանը Օգոստոս ինքնակալն է իսկ  
ազգային ներքին կեանքին վեհա-  
պետն ու պաշտպանն նոյն ինքն ժո-  
ղովուրդն է:

Գրականութիւնն միապետութենէ  
աւարտը նշանակութիւն եւ արդիւնք  
չը կրնար ունենալ:

Ժողովուրդը որ 8-10 դարաւ կու-  
տայ, իր գործերն, իր եկեղեցիներ-  
ըն, կաթողիկոսն, սկսեալ մինչ յե-  
տին ժամկոյնը, այդ ստակովը խնամ-  
ուելու համար է, իր բոլոր ազգային  
պէտքերն հոգացուելու համար է, երբ  
լրացուցիւն անհրաժեշտ ազատ չըլլայ  
դրեւն համար մանրամասնաբար թէ՛  
իւր կաթողիկոսը, իւր պատրիարքը,  
իւր վարդապետը, իւր քաղ. ժողովոյ  
անդամներն, հոգարարներն, թաղա-  
կան ինչ կընէ, ինչ անիրաւութիւն  
զործած է, ինչ ծառայութիւն մա-  
մուցած է, ժողովուրդէն հաւքուած  
ստակները կուտար ինչ թէ՛ ըստ ար-  
ժանոյն կը գործածուին: Ժողովուր-  
դը ուրիշ եւ ինչպէս տեղեկութիւն  
պիտի ունենայ իր ազգային գործոցը  
վրայ, ինչպէս պիտի ճանչէ թէ՛ իւր  
պատրիարքը, առաջնորդը, երեսփո-  
խանը բարի մարդ են, թէ՛ չար, բարի  
կը գործեն թէ՛ չար, աղէկ սոթաքիք  
ունին թէ՛ գէշ. վերջապէս ազգն երբ  
Սահմանադրական անունը կը կրէ՛ եւ  
երբ իր թերթերն ամեն պաշտօնեայ-  
ները հաւասարապէս քննադատելու  
ազատութիւնը չէն վայելը, աստեղ  
Սահմանադրականութեան, կը հարցը-  
նեմք մեք թէ՛ ինչ անուն կը տրուի  
Քիչ մ' ալ քառաշահեմք:

Ժողովուրդեան անջեւ ինչ պատիւ  
եւ փոխհոգեւորութիւն կը վայելէ Պատրի-  
արքն նոյն պատիւն ու պատահութիւ-  
նը կը վայելէ ազգին վարչութիւնը,  
անոնցմէ զատ կայ նաեւ երեսփոխա-  
նական ժողով մը, որ այս երկուքն  
այսինքն առաւել նուիրական եւ յար-  
գելի է: Ժողովուրդեան անջեւ, արդ-  
եւր ինչ որ ներքին չըլլար Պատրիար-  
քին համար դրեւն եւ ինչ եղանակաւ  
որ ներքին չըլլար Պատրիարքին արար-  
քը քննադատելու ներքին կըլլայ եւ  
քանի մը անգամ առաւել ազատու-  
թեամբ ներքին կըլլայ ազգային իշխա-  
նութեան եւ իր երեսփոխանութեան  
դէմ գրել եւ խոսադոյն եղանակաւ  
եւ անարդարաբար քննադատել զայն,  
կը հարցընեմք աստեղ Սահմանադրա-  
կանութիւն կըլլայ եւ տեսնուած է  
մէկ ազգի մը մէջ:

Այս տողերը մեր երեսփոխանաց  
եւ ժողովրդեան ուշադրութեան բայց  
խորին ուշադրութեանը կը յանձնեմք:  
Տանն երեք տարիէ ի վեր այ բաւ-  
է, որ ժողովուրդը խաբէջինք Սահ-  
մանադրութեան անունով:

Կը յուսամք որ երեսփոխանք մեր  
այս տողերը ուշադրութեան առնելով  
յրազրոյց ազգային խնդրոց մէջ դրե-  
լու համարաւորութեան սահմանը խըն-  
դիլ կընեն, որպէս զի ազգային հան-  
րական խնդրոց յուղման ժամանակ  
մէկ կուսակցութիւնն ինչ ազա-  
տութեամբ որ գրէ, միւս կուսակցու-  
թիւնն ալ անոր համապատասխան ըն-  
թանայ:

ԴՈՒՓԱԿ ՆԻՍ

Ոմանք, ինչպէս յայտնի է, ամեն  
որ յուսնակ նիստի դէմ գրելով խըն-  
դիլ կընեն թէ՛ 39 երեսփոխանք ի-  
րաւունք չունին ատանկ առաջարկու-  
թիւն մը ընելու:

Այսպիսի բան մը ըսելու իրաւունք  
ունենալու համար երեսփոխանութիւն  
ներն զիւրանական կանոնադրութիւն մը  
ունենալու եւ այդ մասին որոշ կանոն  
մը հաստատած ըլլալու էր:

Այսօր այդ կանոնը չը կայ այլ այդ  
կանոնին տեղ երեսփոխանք Սահմա-  
նադրութեան սկզբանցն համեմատ  
վարուիլն բուական համարած են, այն  
է քուէից առաւելութիւնն տիրող եւ  
օրէնք ընելու սկզբունքն, զի նոյն իսկ  
օրէնքներն այդ եղանակաւ կը շինուին:

Շատ անգամ այնպիսի որոշումներ  
կրնան տրուիլ ժողովոց եւ հասարա-  
կութեանց մէջ որ թէեւ անհրաժեշտ օգ-  
տակար է բանական չըլլար, բայց մե-  
ծամասնութեամբ մը երբ ընդունուի  
այդ ընդհանուրին ընդունածը կը հա-  
մարուի եւ կը վճռուի:

Օրինակ մը տամք:

Մերոյ ճշգրիտ բայ իւրաքանչիւր  
կանոնէն, մեծ փոխհոգեւորութիւն ունէին  
Պ. Թիւրի վրայ, բայց երբ ազգային  
ժողովոյն մէջ կայսերական կուսակ-  
ցութիւնն ստուարացաւ, Մաք-Մա-  
հոն քուէից բաղարձակ առաւելու-  
թեամբ Պ. Թիւրի յաջորդեց. սակայն  
փոքրամասնութիւնն ասոր փոխարէն  
ոչ խաղաղութիւն, հանց եւ ոչ ժողո-  
վարքը զըզուեց կայսերականաց դէմ  
քանկի կը տեսներ որ ժողովոյն մեծա-  
մասնութեանը դէմ պիտի զինէր ա-  
տով, որով եւ օրինական զեղծում մը  
գործած պիտի ըլլար:

Այս չըբաւ այլ յարգեց ժողովոյն  
մեծամասնութեան քուէն:

Իսկ մեր մէջ զարմանալի է, որ  
փոքրամասնութիւնն կը ճղնի մեծա-  
մասնութեան քուէն օրինաւոր չը հա-  
մարել, որով կրնայ հասկցուիլ թէ՛ ա-  
տով ինչ աստիճան օրինական գի-  
տակցութեան տէր են եւ ինչ աստիճան  
օրինաւորութենէ հեռի են իրենց այս  
մասին ըրած բոլոր առարկութիւնքը:

Անցեալ օր առաջարկած էինք Երեսփոխանական ժողովոյ թէ՛ Պատրիարքական պաշտօններուն առկա անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհրաժեշտ էր անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհրաժեշտ էր անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Մեր այս օր առաջարկած գործը իրեն կոչուած թերթերէն ըստ սովորութեան Պատրիարքարան ձեռնած ատենն, երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Այս անգամ կիսամամբ, որ երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Սկսած միայն ուղղել կը փութամ, զոր համապատասխան ձեր ցրուելն չը կարենալով լինի ճանշել իբրեւ երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

6 Սեպտեմբեր 1873

Դ Ա Ն Ա Ս Ի Ա Բ Ի Ս Չ Ա Ս Ը  
Ե Ս Չ Ա Ս Ը Ո Ւ Մ Ո Ւ Մ Ե Յ

|                                  |         |
|----------------------------------|---------|
| 4 սեպտ. ախշամ դարանար            | 57-02   |
| 3 » սապահ աշուր                  | 57-02   |
| » Ին Երեւել                      | 57-04   |
| » Ին Երեւել                      | 56-37   |
| Իսթիգրալ 1863                    | 349-    |
| » 1865                           | 356-    |
| » 1869                           | 346-    |
| » 1872                           | 85 1/2  |
| Գրեթի Ժենեւալ                    | 14-38   |
| Սեպտեմբ. Ժենեւալ Կոստանթնուպոլիս | 10-24   |
| Սեպտեմբ. Օթոման                  | 5-38    |
| Ստամբուլ պաշտօնաւար աշխատարար    | 7-09    |
| Պանդար Գոմէրսիան                 |         |
| » Պալմաճի                        |         |
| » Վերիսի                         | 380     |
| » Սեպտեմբ. Օթոման Թուրք          | 380     |
| Շրմենուր Գրեթի Երեւել            | 143 1/2 |
| » Երեւել                         | 57 1/2  |
| Թրամբուլ հիստէրի                 | 1375    |
| Գրեթի Զէլեհի                     | 49 1/2  |
| Լօրիսի մատենի աշխատարար          | 65 ֆր.  |
| Գոմէրսի Գոմէրսի                  | 5 72    |
| Սեպտեմբ. Գոմէրսի                 | 13-     |
| Բէթոր                            |         |
| Զէլեհի                           | 15      |

Յ Ա Ն Ո Ս Ի

ՅԱՆԱՍԻՍ ԳՈՐԻՍ ԵՒ ԺՈՂՈՎՈՅ ՆՈՐԱ  
ԵՒ ՅԱՆԱՍԻՍ  
Տեղեկութիւնք 1871

Գործ. Այլապէս Գործիչ Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Հասանալիս Գործիչ Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Իսկ Հայր Վերիսի առ Պիտի Վատիկանական ժողովոյն եւ իւր կոնգրակին ղէմը բաժնի հաշիւներ թղթոյն լաւագոյն կը կարծէ որ...

ամեն մարդ կարողաց Թարգմանիչ Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Գրեթի Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Սեպտեմբ. Գրեթի Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Սեպտեմբ. Գրեթի Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Սեպտեմբ. Գրեթի Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Սեպտեմբ. Գրեթի Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Սեպտեմբ. Գրեթի Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Սեպտեմբ. Գրեթի Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Սեպտեմբ. Գրեթի Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Սեպտեմբ. Գրեթի Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Սեպտեմբ. Գրեթի Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...

Սեպտեմբ. Գրեթի Երեսփոխանական պաշտօններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով անհաշիւ փոփոխութիւններէն պատճառով...